

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ,
ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ
ТА ЛОГОПЕДІЇ

(проєкт)

Для здобувачів вищої освіти

спеціальності **016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка)**

(освітній ступінь – **бакалавр**)

денної форми навчання

Програму погоджено
кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти
(протокол № від2021р.)

ЗавідувачКузава І.Б.

Програму затверджено
Вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
(протокол № від 2021р.)

ДеканАнтонюк В.З.

Луцьк – 2021

ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ,
ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ
ТА ЛОГОПЕДІЇ

1. Пояснювальна записка

Змістовою засадою спеціальної освіти є Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – ступеня бакалавра – з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта. Метою навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, які здатні розв'язувати складні завдання і практичні проблеми спеціальної освіти з метою корекції і компенсації порушень психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами різних вікових груп із широким доступом до працевлаштування у загальноосвітніх та спеціальних навчально-виховних закладах. Об'єктом вивчення є корекційно-розвивальний та реабілітаційний процеси; теоретико-методичні диференційовані системи попередження і подолання порушень психічного та (або) фізичного розвитку та корекційного навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами різних вікових категорій, способи організації ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, зумовлені закономірностями та особливостями змісту корекційно-педагогічної діяльності.

Програма атестаційного іспиту із спеціальної педагогіки, олігофренопедагогіки та логопедії складається з таких освітніх компонентів: «Педагогіка загальна та спеціальна», «Інклюзія в загальноосвітніх закладах», «Олігофренопедагогіка з практикумом», «Логопедія з практикумом».

Психолого-педагогічна і методична підготовка рівня вищої освіти бакалавр спрямовує на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **ЗК-8.** Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність орієнтуватись у соціокультурних, освітніх, лінгвістичних аспектах країн Європейського співтовариства, Америки та ін.; використовувати іноземну мову в різних ситуаціях професійного й соціального спілкування, самонавчання та фахового зростання.

ЗК-12. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. **СК-12.** Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

СК-18. Здатність будувати педагогічні й соціальні стосунки на основі загальнолюдських та національних цінностей; поєднувати сучасну спеціальну та інклюзивну освітню практику з глибоким осмисленням теорій і технологій видатних педагогів, психологів, лікарів, філософів.

У результаті навчання здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати наступні програмові результати навчання:

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами. **РН13.** Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ ТА ЛОГОПЕДІЇ

2.1. Спеціальна педагогіка

1. Поняття «дитина з порушенням розвитку». Сучасна педагогічна типологія дитинства з порушенням розвитку.
2. Предмет спеціальної педагогіки. Основні поняття спеціальної педагогіки (виховання, навчання, корекція, компенсація, реабілітація, соціальна адаптація, соціалізація, інтерпретація, інклюзія).
3. Спеціальна педагогіка в системі педагогічних наук.
4. Актуальні проблеми сучасної спеціальної педагогіки.
5. Концепція розвитку спеціальної педагогічної науки в Україні.
6. Методи дослідження в спеціальній педагогіці.
7. Проблеми психічного розвитку дитини з особливостями в розвитку в теорії і практиці дефектології.
8. Діти з особливостями в розвитку як об'єкт виховання.
9. Класифікація дітей з особливостями в розвитку.
10. Розумово відсталі діти різних категорій. Завдання щодо їх виховання.
11. Суть спеціального навчання і виховання дітей з особливостями в розвитку.
12. Суть і засоби педагогічної корекції.
13. Значення охоронно-педагогічних та медичних заходів у корекційно-виховному процесі.
14. Поняття «педагогіка аномального дитинства» та її завдання.
15. Система спеціальних навчально-виховних закладів для дітей з особливостями в розвитку.
16. Завдання спеціальної школи, основні напрями та засоби їх реалізації.
17. Система принципів навчання спеціальній школі.
18. Корекційно-розвиваюча спрямованість навчання у спеціальній школі.
19. Значення знання про причини порушень інтелекту та вплив на вибір і застосування прийомів та засобів корекційної роботи.
20. Л. С. Виготський про складну структуру дітей з порушеннями інтелекту та можливості їх корекції.
21. Сучасна система спеціальної освіти дітей з вадами зору.
22. Корекційно-компенсаторна направленість навчання дітей з порушеннями зору.
23. Психологічні особливості навчальної діяльності дітей з вадами зору.
24. Класифікація вад слуху у дітей.
25. Особливості психічного розвитку у дітей з вадами слуху.
26. Принципи та методи навчання у дітей з вадами слуху.
27. Основні причини мовленнєвих порушень.
28. Взаємозв'язок мовлення з іншими сторонами психічної діяльності дитини.
29. Класифікація мовленнєвих порушень.

30. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушенням психофізичного розвитку

2.2. Олігофренопедагогіка з практикумом

1. Предмет, завдання та методи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки).
2. Понятійно-категоріальний апарат корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки).
3. Місце корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки) в системі наук.
4. Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості.
5. Психолого-педагогічна характеристика осіб з порушеннями інтелекту.
6. Склад учнів спеціальної (допоміжної) школи та спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах.
7. Принципи побудови системи спеціальних закладів дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
8. Диференційована система спеціальних закладів для осіб з порушеннями інтелекту в Україні.
9. Спеціальна (допоміжна) школа як основний тип закладів для дітей з порушеннями інтелекту.
10. Принципи комплектування спеціальних закладів.
11. Організація та зміст роботи ІРЦ щодо комплектування спеціальних закладів.
12. Роль дошкільного виховання у корекції вад психофізичного розвитку та формуванні особистості дітей з порушеннями інтелекту.
13. Організація роботи спеціального дошкільного закладу для дітей з порушеннями інтелекту.
14. Мета, завдання і зміст корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають помірний, важкий і глибокий ступінь розумової відсталості.
15. Принципи корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають помірний, важкий і глибокий ступінь розумової відсталості.
16. Особливості виховання та соціально-трудової адаптації дітей з помірним, важким і глибоким ступенем розумової відсталості.
17. Характеристика структури дефекту при розумовій відсталості.
18. Сутність корекційної роботи з дітьми з порушеннями інтелекту.
19. Спеціальні засоби та умови корекції у навчально-виховному процесі та режимі дня.
20. Характеристика спеціальних навчальних програм для дітей з порушеннями інтелекту.
21. Вимоги до шкільних підручників програм для дітей з порушеннями інтелекту.
22. Індивідуальний та диференційований підхід як провідний принцип навчання учнів з порушеннями інтелекту.
23. Вимоги до реалізації методів навчання учнів з порушеннями інтелекту.

24. Форми організації навчання в спеціальній школі.
25. Типи уроків у спеціальній школі.
26. Перевірка та оцінка знань, умінь та навичок учнів з порушеннями інтелекту.
27. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелекту.
28. Взаємозв'язок у роботі вчителя і вихователя.
29. Трудове навчання учнів спеціальної школи.
30. Роль праці у розвитку та соціалізації учнів з порушеннями інтелекту.

2.3. Логопедія з практикумом

1. Об'єкт, предмет, мета, завдання логопедії як науки. Понятійно-категоріальний апарат логопедії.
2. Наукові та дидактичні принципи логопедії. Зв'язок з іншими науками.
3. Наукові та дидактичні методи логопедії.
4. Причини порушень мовлення.
5. Принципи класифікації порушень мовлення.
6. Психолого-педагогічна класифікація порушень мовлення. Клініко-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень.
7. Періоди становлення мовлення, їх характеристика.
8. Логопедична діагностика дітей раннього віку (з 0 до 3 років).
9. Визначення поняття, причини виникнення, види, форми дислалії.
10. Механічна дислалія, її характеристика.
11. Функціональна дислалія, її характеристика.
12. Визначення, етіологія, патогенез, основні симптоми дизартрії.
13. Класифікація дизартрії, основні форми дизартрії, їх характеристика.
14. Визначення, етіологія, основні форми ринолалії.
15. Класифікація ринолалії: характеристикам структури мовленнєвого дефекту.
16. Визначення, етіологія, види алалії.
17. Моторна алалія. Визначення. Характеристика структури мовленнєвого дефекту. Відмінність моторної алалії від подібних станів.
18. Сенсорна алалія. Визначення. Характеристика структури мовленнєвого дефекту. Відмінність сенсорної алалії від подібних станів.
19. Визначення, етіологія. Види афазії.
20. Класифікації тахілалія. Характеристика полтернів та баттаризмів. Визначення ітерації, причини.
21. Причини, симптоматика, форми, види та ступені заїкання.
22. Характеристика структурних компонентів голосу. Класифікація порушень голосу, причини. Профілактика і гігієна порушень голосу у дітей.
23. Причини, види порушень читання і письма.
24. Дисграфія. Класифікація дисграфій.
25. Дислексія. Класифікація дислексії.
26. Характеристика дітей з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. Причини. Етапи вивчення порушення.

27. Характеристика мовлення і немовленнєвих функцій дітей із I рівнем мовленнєвого розвитку.
28. Характеристика мовлення і немовленнєвих функцій дітей із ЗНМ II рівня.
29. Характеристика мовлення і немовленнєвих функцій дітей із ЗНМ III рівня.
30. Характеристика мовлення і немовленнєвих функцій дітей із ЗНМ IV рівня.

2.4. Інклюзія в загальноосвітніх закладах

1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.
2. Інклюзія – стратегія міжнародного законодавства.
3. Українське законодавство та нормативно-правові акти в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.
4. Характеристика спеціальної освіти в Україні.
5. Спеціальні заклади як кадровий та навчально-методичний ресурс інклюзивної освіти.
6. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей в Україні та в розвинених країнах світу.
7. Основні напрями модернізації освітньої галузі.
8. Огляд сучасних українських та міжнародних досліджень у галузі освіти дітей з особливими потребами.
9. Роль батьків у інклюзивному процесі.
10. Партнерство між родиною і школою як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків.
11. Комунікація з батьками, налагодження стосунків.
12. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.
13. Корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні дитини з особливими потребами.
14. Співробітництво з колегами: вчителями, психологами, логопедами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вчителів та ін.
15. Розуміння роботи та ролі інших фахівців, а також місця корекційного педагога у динамічній системі.
16. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.
17. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими потребами.
18. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.
19. Складання індивідуального навчального плану.
20. Модифікація та адаптація курикулуму.
21. Загальна характеристика зарубіжних науково-практичних підходів щодо інклюзивної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.

22. Дошкілля як початкова ланка впровадження інклюзивної освіти.
23. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі початкової школи.
24. Створення в ЗЗСО адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію дітей з психофізичними порушеннями.
25. Особливості медико-психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.
26. Специфіка моніторингу індивідуальних досягнень дітей із психофізичними порушеннями в умовах інклюзивного навчання.
27. Підготовка педагогічних кадрів для реалізації інклюзивної освіти.
28. Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище.
29. Основні компоненти інклюзивного середовища.
30. Модель корекційно-педагогічної діяльності корекційного педагога в освітньому просторі дошкільного і загальноосвітнього навчального закладів з інклюзивним навчанням.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ ТА ЛОГОПЕДІЇ

Атестаційний іспит проводиться за питаннями білетів, складеними у повній відповідності до освітньої програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка). Розроблена кількість білетів забезпечує одноразовість використання кожного питання, а отже й індивідуальний білет кожному студенту. Білет атестаційного іспиту має чотири питання: із спеціальної педагогіки, інклюзії в загальноосвітніх закладах, олігофренопедагогіки з практикумом, логопедії з практикумом. Кожне теоретичне питання має на меті перевірити сформованість знань здобувача вищої освіти із спеціальної педагогіки, інклюзії в загальноосвітніх закладах, олігофренопедагогіки та логопедії. Очікувана відповідь має вирізнятися науковістю, обсягом та аналітичним характером.

Оцінювання якості теоретичної та методичної підготовки студента із спеціальної педагогіки, інклюзії в загальноосвітніх закладах, олігофренопедагогіки та логопедії здійснюється у двох аспектах:

- рівень передбачених програмою теоретичних знань з методикою їх викладання;
- уміння користуватися різними видами навчальної, методичної документації та іншими джерелами інформації.
-

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ШКАЛОЮ ECTS:

1 питання	2 питання	3 питання	4 питання
20 балів	20 балів	30 балів	30 балів

**КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ІСПИТУ В ЦІЛОМУ**

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання за навчальних досягнень здобувачів освіти
A	90-100	відмінно	Здобувач освіти на високому рівні, вільно володіє матеріалом, вміннями та навичками комплексного аналізу матеріалу, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює й вирішує проблему, обґрунтовує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює педагогічні явища, виявляючи власну позицію щодо них. Оцінка визначається підсумуванням залікових одиниць, які були отримані студентом за повні відповіді на питання білету, враховуючи додаткові.
B	80-89	добре	Здобувач освіти достатньо володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу питань, виявляє здібності самостійно оцінювати деякий матеріал, застосовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань, вільно оперує ними
C	71-79	добре	Здобувач освіти володіє матеріалом, наводить приклади, може самостійно аналізувати відповідні дії та прийоми, застосовує відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань
D	61-70	задовільно	Знання матеріалу неглибокі, здобувач освіти володіє певною сукупністю практичних прийомів і способів професійної діяльності
E	50-60	задовільно	Здобувач освіти поверхнево володіє теоретичними та практичними знаннями, у відповіді виявляється ряд неточностей або його відповідь недостатньо обґрунтована

FX	30-49	незадовільно	Здобувач освіти відтворює менше половини навчального матеріалу. Обсяг і повнота відповіді на дуже низькому рівні.
----	-------	--------------	---

4. ЛІТЕРАТУРА

Педагогіка загальна та спеціальна

1. Затримка психічного розвитку у дітей: Метод. рекомендації / Укл. Т.Д. Ілляшенко, М.В. Рождественська. К.: ІЗМН, 1996. 96 с.

1. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т.Д. Ілляшенко, Н.А. Бостун, Т.В. Сак. К.: ІЗМН, 1997. 128 с.

2. Колишкін, О. В. Корекційна освіта. Вступ до спеціальності [Текст] : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2013. 392 с.

3. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки : навч.метод. посіб. Для студ. напряму підг. «Дошкільна освіта». Вид. 2-ге. Київ./ ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 288 с.

4. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 263 с.

5. Методичні рекомендації до вивчення особливостей інтелектуального дефекту у дітей з церебральним паралічем / Укл. М.В. Рождественська. К.: ІЗМН, 1996. 40 с.

6. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ. Навчально-методичний посібник / Компанець Н. М., Луценко І. В., Коваль Л. В. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.

7. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: Навч. посібник. К.: Вища школа, 1994. 143 с.

8. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник]. Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.

9. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.

10. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки [текст]: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 248 с

Інклюзія в загальноосвітніх закладах

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю. Н. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім „Плеяди”, 2015. 172с.

2. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб./за ред. А. А. Колупаєвої. Київ : вид. гр. «А.С.К.», 2012. 360 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

3. Дмитрієва І. В. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного навчання : Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць. 2016. No 7. URL: <http://aqce.com.ua/vypusk-7-t-1-t-2/dmitrijeva-ivkomandna-vzajemodijafahivciv-u-procesi-individualnogo-suprovodu-ditini-v-umovah-inkluzivnogonavchannja.html> (дата звернення: 05.05.2019).

4. Єфімова С. М. Як зробити школу інклюзивною? Досвід проектної діяльності: метод. посіб. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. 152 с.

5. Інвалідність та суспільство: навч. посіб. / Байда Л., Красюкова – Еннс О. та ін.; під заг. ред. Л. Байди, О. Красюкової-Еннс. Київ : видавн. поліграф. Центр «Київський університет», 2012. 188 с.

6. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: навч-метод. посіб. / Кол.авторів: Патрикеева О. О., та ін./ під заг. ред.. В. І. Шинкаренко. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 110 с.

7. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навч.метод. посіб. / Кол. упорядників: Патрикеева О. О. та ін./ Під заг. ред. В.І. Шинкаренко. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.

8. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; перекл. з англ. Київ.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.190 с.

URL:<http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2015.09.03/2/IndexForInclusion.pdf> (дата звернення:15.05.2019).

9. Інклюзивний клас : асистенти вчителя допомагають учням з особливими освітніми потребами. URL: <https://studway.com.ua/inklyuzivniyklas/> (дата звернення: 15.08.2019).

10. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоана Блейз, Девід Харві, перекл. з англ., 2013.

11. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / Колупасва А. та ін. Київ : Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 10. С. 1, 20–25.

12. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навчально-методичний посібник / кол. авторів ; за заг. ред. С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – 236 с.

13. Інклюзія [Електрон. ресурс] : коротка версія фільму. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hnbLzK63-Hcö>

14. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч-метод. посіб. /Сак Т. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011(Серія «Інклюзивна освіта»).

15. Інклюзивна освіта від А до Я: поради для педагогів і батьків / укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016.68 с.

16. Інклюзивна освіта в теорії і практиці діяльності школи / Колупасва А. та ін.. Київ : Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 7. С. 17–22.

17. Колупасва А. А., Данілявічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч-метод. посіб. /

Колупаєва А. А., Данілявічюте Е. А., Литовченко С. В. Київ : вид. гр. «А.С.К.», 2012. 197 с.

18. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія /А. А. Колупаєва. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с. (Інклюзивна освіта). Бібліогр. с. 240–269.

19. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч.метод. посіб. Київ, 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»)

20. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2017. – Режим доступу : http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189.

Олігофренопедагогіка з практикумом

1. Єременко І.Г. Олігофренопедагогіка. К., 1985. 328 с.

2. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський, 2015. 312 с.

3. Миронова С.П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. 260 с.

4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник]. Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.

5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник]. Частина II – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.

6. Синьов В.М. Основи дефектології: [навч. посібник] / В.М. Синьов, Г.М. Кобернік. К.: Вища школа, 1994. 143 с.

Інтернет-ресурси

1. Положення про навчально-реабілітаційний центр [Електронний ресурс] // Режим доступу : [// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93).

2. Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс] // Режим доступу : [// http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10).

3. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку [Електронний ресурс] // Режим доступу : [// http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93).

4. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Урядовий кур'єр. 20.08.2011. № 153. С. 3.

5. Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/36815/>

Логопедія з практикумом

1. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с. : іл.
 2. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 437 с. : іл.
 3. Лупінович С. М. Довідник вчителя-логопеда. Тернопіль, 2008. 133 с.
 4. Малярчук А. Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал». Київ, 2002. 137 с.
 5. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення: (логопед. робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Слово, 2015. 307 [1] с.
 6. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене та доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. 672 с.
- Додаткові:
1. Дефектологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. Луганськ, 2003. 708 с.
 2. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс. К. : Освіта України, 2011. 292 с.
 3. Синьов В. М., Коберник Г. М. Основи дефектології: навчальний посібник. К. : Вища школа., 1994. 143с.
 4. Хрестоматія по логопедії / За ред. М. К. Шеремет. К., 2005. 337 с.